

INFEKČNÁ ŽLTAČKA TYPU A

(Vírusový zápal pečene typu A)

Je to choroba špinavých rúk!

♦ Pôvodca nákazy

Žltáčku vyvoláva vírus, ktorý sa z nakazeného človeka (stolicou a močom) dostáva do vonkajšieho prostredia.

♦ Prenos nákazy

K nákaze môže dôjsť:

Priamym kontaktom s chorým človekom;

Nepriamou cestou:

a) pitím znečistenej vody a jej použitím na prípravu nevarovaných pokrmov. Iným zdrojom nákazy sú odpadové vody, ktoré ak obsahujú vírus, môžu znečistiť zdroje pitnej vody;

b) potravinami, na ktoré preniesol nákazu chorý človek;

c) rôznymi znečistenými predmetmi (napr. príbormi na jedenie, riadom, spoločnou bielizňou, školskými pomôckami), s ktorými prišiel do styku nakazený človek.

♦ Priebeh ochorenia

Od nákazy až po objavenie sa prvých príznakov ochorenia môže uplynúť 15 až 50 dní. V tomto čase sa vírus z tela nakazeného človeka dostáva von stolicou a močom. To je nebezpečné kvôli šíreniu nákazy. Príznaky ochorenia sa spočiatku podobajú chrípke. Môže to byť nechutenstvo, trávacie ťažkosti, nevoľnosť, horúčka, bolesti hlavy, kĺbov, svalstva. Najčastejšie sa však začiatok ochorenia prejaví celkovou únavou a skleslosťou. Postupne pribudnú ďalšie prejavy, ako je tlak v hornej časti brucha – pod pravým rebrovým oblúkom, kde je uložená pečeň.

INFEKČNO ŠARGO NASVALIPEN VIČINDO A

(BACILĀSKRO LABARDO LE BUKESKERO VIČINDO A)

Ada hino nasval'ipen na ča le melale vastendar!

♦ Ko anel o nasval'ipen

Le šargo nasval'ipen kerel avri o bacil'is, so avel le nasvale manušestar avri andro pašal'ipen.

♦ Sar šaj chudas oda nasval'ipen

O nasval'ipen šaj chudas:

Le proste dromeha: o čal'avipen le nasvale manušeha;

Na proste dromeha:

a) te pijaha o džungalo pañi u te tavaha o chaben le džungale pañestar. Avreter zdrojosa le nasval'ipnaskero hine o melale paña, andre save te hino o bacil'is šaj džungl'aren o zdroja pre kalo žuži pañi;

b) le chabneha, andre savo o nasvalo manuš preandža o bacil'is;

c) Averutnenca melale vecenca (o pribora pro chaben, le gratenca, le jekhetane lepedenca, le vecenca so kempel le čhavenge andre sikl'ardži), so avl'a o nasvalo manuš andro čal'avipen.

♦ Sar pes del avri o nasval'ipen

Od kanastar chudaha o nasval'ipen dži anglune priznaky le nasval'ipnaske šaj predžal te 15 – 50 dživesa. Andro ada idejos o bacil'is džal avri le nasvalestar le kulenca te le muterenca. Ada igen namište, bo o nasval'ipen le nasvalestar šaj chuden avre nipi. Sar šaj dikhas o šargo nasval'ipen: O nasval'ipen dičhol avrisar e chripka. Šal hel hoj našti chas, o chaben amenge ačhel anglo jilo, nalačhes pes šunas, hin amen o horučki, dukhal amen o šero, o klubi, te o masa. Nekbuter o agor le nasval'ipeneske del pes avri sar o mard'ipen te phari vod'i. Kotor kotorestar aven anglal te avre priznaky, sar hino o kikiđ'ipen andre upruno kotor andro per telo pravo pašvareskero band'aripen, jak hino o buko.

Ďalej je to nádcha, kašeľ, zápaly horných ciest dýchacích. Po niekoľkých dňoch sa dostaví zožltnutie pokožky, očného bielka a mäkkého podnebia v ústnej dutine – odtiaľ aj názov ochorenia „žltáčka“. Stolica v tomto štádiu je sivožltá až sivobiela a moč je tmavo sfarbený. Vyskytujú sa aj také formy ochorenia, ktoré prebiehajú bez žltého sfarbenia. Pacient musí byť 1 – 2 týždne izolovaný na infekčnom oddelení v nemocnici. Ordinuje sa pokoj na lôžku a diéta.

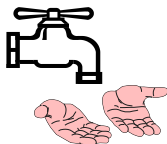

♦ Opatrenia na zabránenie šírenia nákazy

Ak chceme predísť nákaze alebo zabrániť jej šíreniu, je potrebné dôsledne dbať na:

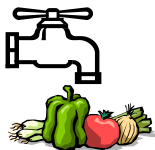
a) osobnú hygienu:

- umývať si ruky s mydlom pod tečúcou vodou po použití WC, pred jedlom, pri každom kontakte s vonkajším prostredím (hromadná doprava, školy, pracoviská, obchody a pod.);
- používať len vlastné hygienické potreby, napr. uterák (ten pravidelne vymieňať), zubnú kefku, mydlo a iné;

b) hygienu potravín:

- ovocie a zeleninu pre jedením umyť pod tečúcou vodou;
- dbať na dostatočne tepelné spracovanie stravy a hygienu stolovania;
- deti viesť k tomu, aby v škole si navzájom neochutnávali desiati a tekutiny pili len z vlastného pohára alebo vodovodu;

c) hygienu bývania:

- dbať o čistotu prostredia, v ktorom žijeme (doma, v škole a pod.).

Treba si starostlivo všimáť príznaky u seba i iných a pri podozrení na nové ochorenie vyhľadať okamžite lekára.

Najspolahlivejší spôsob ochrany pred žltáčkou je očkovanie. Informácie o očkovaní môžete získať u svojho praktického lekára alebo na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach, na Odbore epidemiológie.

Pa'is hino o nakhatos, chasabeen, labarde uprune droma palo dichos. Pal o vajkeci dživesa šargol e cipa, o jakha u o kovlo than andro muj – vaš ada pes o nasva'ipen vičinel „šargo nasva'ipen“. O khula andro nasva'ipen hine šargošiva, šaj hen te parnošiva u o mutera hine kalosegne. Le nasva'ipen hin te ajse formi, kaj nadikhas šarga priznaki. Le nasva'es musaj te izolinel pro 1 – 2 kurke pre infekčno soba andre špita'la. O nasvalo mušinel te paš'ol pro hadžos, mušinel les te hel smirom te mušinel te chal dietno chaben.

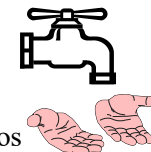

♦ Sar keras hoj te namukhas le nasva'ipen dureder

Te khamas hoj o nasva'ipen naavel kia amende, te hoj les te namukhas te džal dureder, mušinas te del merkišagos pro:

a) amaro žužipen:

- te tovel o vasta le sapuñiha te le pañeha sar avas andalo budaris, sar džas te chal, sar džas avri u avas pale (andalo autobusis, andale sik'ardži, andale buči, andale skl'epa);
- mušinel amen te hel amare higienicka veci sar o: ručnikos, (ručnikos hoj te hel sako džives žužo) e kefka pro danda, o sapuñis;

b) o chabneskro žužipen:

- o frukti te e žel'eñina sar džas te chal mušinas te tovel avri le pañeha;
- Te del pozoris hoj o chaben te hel mište tado u o chaben te hel andro žužipen. Le čhavage te phenel hoj te nachan avreske o chaben (o desiati) u o pañi te pijen andalo peskero poharis;

c) o žužipen, andro kher

- te del merkišagos, hoj te hel amen žužes andro kher, kaj bešas (khere, andre sik'ardži).

Te merkinel, či nane amen te varekas avreter o priznaki pro nasva'ipen u te dikhaha hoj avel nevo nasva'ipen te džal ko doktoris.

Nekfeder arakhiben sar te naarakhel pes le šarge nasva'ipnaha – te del pes te očkinel le doktoriske. Tumaro doktoris abo štatno sast'askro ustavos Kašate pre Epidemiologia tumenge phenela sar te del pes te očkinel.

